

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.117
про присудження ступеня доктора філософії**

Здобувач ступеня доктора філософії Притула Сергій Сергійович, 1995 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2020 році Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького за спеціальністю «Журналістика», із 2026 року працює вчителем англійської мови в закладі загальної середньої освіти I–III ступенів с. Березняки Березняківської сільської ради, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Філологія».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.117 Київського столичного університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, від 23 квітня 2026 року № 319, у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

СТИШОВ Олександр Анатолійович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

ВІНТОНІВ Тетяна Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

ЮЛДАШЕВА Людмила Петрівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Офіційні опоненти:

ЛУКАШ Галина Павлівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри інформаційних систем управління Факультету інформаційних і прикладних технологій Донецького національного університету імені Василя Стуса;

ТОРЧИНСЬКА Наталія Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри слов'янської філології Гуманітарно-педагогічного факультету Хмельницького національного університету.

На засіданні 15 червня 2026 року ухвалила рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Притулі Сергієві Сергійовичу на підставі прилюдного захисту дисертації «Структурно-семантичні та прагматичні особливості українських кінозаголовків ХХІ ст.» за спеціальністю 035 Філологія.

Дисертацію виконано в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ.

Науковий керівник: Шитик Людмила Володимирівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація Притулі Сергія Сергійовича на тему «Структурно-семантичні та прагматичні особливості українських кінозаголовків ХХІ ст.» подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія (науковий керівник – Шитик Людмила Володимирівна, професор кафедри української мови, доктор філологічних наук, професор) є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, наукову новизну, є актуальною, має теоретичне та практичне значення і відповідає пп. 6–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 р. за № 155/30023. Дисертація Притули Сергія Сергійовича та наукові публікації, у яких висвітлено результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності. Притула Сергій Сергійович на високому рівні оволодів методологією науково-дослідницької діяльності, набув теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувач вільно володіє матеріалом.

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертації: 4 одноосібні статті – у наукових виданнях, уключених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 3 публікації, у яких додатково відображені результати дослідження.

1. Притула, С. С. (2023). Заголовки сучасних українських фільмів: комунікативний та структурно-семантичний виміри. *Мовознавчий вісник*, 34, 150–159. <https://doi.org/10.31651/2226-4388-2023-34-148-158>.

2. Притула, С. С. (2025a). Проблеми типології заголовків: загальний огляд. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*, 1(104), 199–207. [https://doi.org/10.35433/philology.1\(104\).2025.199-208](https://doi.org/10.35433/philology.1(104).2025.199-208).

3. Притула, С. С. (2025b). Тематична спрямованість кінозаголовків українських фільмів ХХІ ст. *Закарпатські філологічні студії*, 2(43), 23–27. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.43.2.3>.

4. Притула, С. С. (2026). Інтертекстуальні елементи в українських кінозаголовках. *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica*, 5(1), 26–38. <https://doi.org/10.58423/2786-6726/2026-1-26-38>.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження та побажання:

Вінтонів Тетяна Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження і побажання:

1. Погоджуємося з твердженням автора, що жодну градацію фільмонімів не можна вважати абсолютною, оскільки наявна значна кількість способів класифікувати назви продуктів кіномистецтва, зважаючи на їхні види, жанри, що впливають на принципи найменування. Проте, на нашу думку, глибшого розкриття в першому розділі дисертаційної праці потребує питання типології кіножанрів, тому що семантика заголовків, як підкреслює і сам автор, задає тон фільму, впливає на очікування глядача й може вказувати на жанрову специфіку цільового кінопродукту.

2. Переконливим є висновок автора, що іноді стилістично нейтральні заголовки можуть стати стилістично забарвленими через певні події (с. 97). Проте не погоджуємося з твердженням Сергія Притули, що кінозаголовки «*20 Днів у Маріуполі*» (2023), «*Лютий*» (2022), «*Войси з Бахмута*» (2023) мають негативне емоційне забарвлення, оскільки нині вони асоціюються з початком повномасштабного вторгнення та окупацією українських міст (с. 97). Беззаперечно, що ці кінозаголовки справді повертають нас до початку повномасштабного вторгнення російської федерації, але ніхто з глядачів після перегляду цих фільмів не описував свої емоції як негативні.

3. Подекуди в роботі трапляються мовленнєві недоліки й стилістичні огріхи, зокрема, варто було власні назви подати кирилицею, зокрема платформ «DzygaMDB» та «Takflix»(с. 3), Facebook IQ (с. 156), TikTok (с. 157).

4. У поодиноких випадках фіксуємо повтори прикладів кінозаголовків, зокрема «*Я, “Побєда” і Берлін*» (с. 104, 130, 139).

Юлдашева Людмила Петрівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, компаративістики і гринченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження і побажання:

1. У роботі подекуди спостерігається надмірна деталізація теоретичних положень, що дещо ускладнює сприйняття окремих фрагментів дослідження.

2. У дисертації можна було б чіткіше розмежувати поняття «кінозаголовок» і «фільмонім» у функційному аспекті, оскільки в окремих фрагментах роботи ці терміни вжито як абсолютні синоніми.

3. У дисертації продуктивно використано поняття інтертекстуальності та прецедентності, що дало змогу авторові переконливо простежити культурні механізми формування сучасних кінозаголовків. Водночас теоретичний аспект інтертекстуальних зв'язків міг би бути ще ширше інтегрований у прагматичний аналіз назв фільмів. Зокрема, перспективним видається глибше висвітлення рецептивного потенціалу прецедентних феноменів та специфіки їхнього функціонування в масовій культурі й цифровому медіапросторі.

4. Окремі положення структурно-семантичного аналізу могли б бути підсилені функційно-комунікативним аспектом. Зокрема, у процесі класифікації кінозаголовків-речень доцільним було б ширше врахувати роль інтонаційних параметрів, актуального членування та фокусування інформації, адже саме вони часто визначають прагматичний ефект назви й механізм її рецептивного сприйняття.

Лукаш Галина Павлівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри інформаційних систем управління Факультету інформаційних і прикладних технологій Донецького національного університету імені Василя Стуса, зауваження і побажання:

1. Робота містить глибокий кількісний аналіз, зокрема щодо співвідношення тематичних і структурних груп, прагматичних інтенцій і т. ін.;

є диференціація кінозаголовків за жанровим критерієм. Проте вважаємо, що такий насичений цифровий матеріал потребував би ширшого використання засобів унаочнення (схем, діаграм чи інфографіки) для полегшення сприйняття архітектоніки дослідження.

2. Автор чітко проаналізував класифікаційні підходи до онімів, запропоновані М. Торчинським, О. Васильєвою та іншими науковцями з урахуванням жанрової, медійної та функційної різноманітності назв. З огляду на міждисциплінарний характер роботи все ж залишається питання про доцільність паралельного використання термінів «фільмонім», «назва фільму» та «кінозаголовок» у певних контекстах. С. Притула зазначає, що «іноді в дисертації для уникнення тавтології терміни *кінозаголовок*, *заголовок*, *кінонайменування* та *назва твору* вжиті як взаємозамінні синонімічні елементи» (с. 37). Можливо, варто було б все ж закріпити один із них як базовий для визначення об'єкта саме в межах ономастичного аналізу?

3. У другому розділі автор описує формальні моделі (монологічні, словосполучення тощо), а в третьому – комунікативні типи (констативи, директиви та ін.; відзначимо констатацію серед них і нового типу, «комунікативно-інтенційним змістом яких є побажання»). Однак у роботі дещо бракує аналізу кореляції між цими рівнями, є детальний кількісний аналіз опрацьованого комплексу заголовків. Було б цікаво з'ясувати, чи існують специфічні структурні моделі, які найчастіше обираються для реалізації певних прагматичних інтенцій. Висвітлення такого взаємозв'язку посилює цілісність представленої концепції.

4. У підрозділах 2.4.4 (с. 113–115) та 2.4.5 (с. 115–119) автор пропонує розрізняти дискретні і неструктуровані назви. З огляду на складність графічного та пунктуаційного оформлення сучасних кінозаголовків, межа між цими типами іноді видається дещо розмитою. У тексті дисертації було б доцільно чіткіше окреслити диференційні ознаки, що дають змогу однозначно зарахувати фільмонім до однієї з цих груп, особливо в контексті використання авторської пунктуації та графічних символів.

5. Стосовно аналізу моделей масової комунікації (підрозділ 3.3). З лінгвістичного погляду варто було б чіткіше розмежувати структурно-семантичну природу фільмоніма та екстралінгвальні умови його функціонування. Бажано уточнити: чи корелює зміна формату розповсюдження (стрімінг) із трансформацією мовних засобів назвотворчості?

6. Автор провів колосальну роботу з тематичної класифікації, але, як завжди буває в подібних складних випадках, є кілька логічних «вузлів» та термінологічних неточностей: у групі «Матеріальна» (с. 76) трохи незвично було бачити підгрупу «флора і фауна» («Сірі бджоли», «Перекотиполе»). Зазвичай у лінгвістиці біологічні об'єкти виокремлюють у натуралістичний або біоморфний код, а не в матеріальний (поруч із ломбардами та будинками).

Спірними прикладами вважаємо фільмоніми «Толока», «Деліріум» як заголовки-почуття – це швидше діяльнісна одиниця чи «стан». Так само, як і «Клондайк» – це конотонім, метафора «золотої лихоманки» та небезпеки, але теж стан.

Торчинська Наталія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри слов'янської філології Гуманітарно-педагогічного факультету Хмельницького національного університету, зауваження і побажання:

1. На с. 28–30 на Рис. 1.1. дисертант запропонував відображення базового ономасіологічного процесу за Х. Гжегою. Нижче представив українську версію схеми 1.1., яка «є адаптацією моделі Х. Гжеги» (с. 20). Якщо автор пише «українська версія... яка є **перекладом**», це означає максимальну точність: терміни замінено на українські еквіваленти, але структура, зв'язки та логіка моделі залишилися недоторканими. Натомість термін «**адаптація**» передбачає, що в оригінальну модель Х. Гжеги внесли певні зміни, щоб вона краще працювала в новому контексті (у нашому випадку – в українському науковому або мовному полі). То чи вніс автор якісь зміни?

2. На с. 77, де здобувач аналізує тематичні групи кіноназв, зазначено: «Абстрактно-ціннісна тематична група складається із заголовків-почуттів, заголовків-станів, заголовків-емоцій («Толока» М. Ілленка...)). Виникає питання щодо прикладу «Толока»: чому автор вважає цю назву абстрактною, якщо значення слова *‘толока’* – конкретне («одноразова праця гуртом для швидкого виконання великої за обсягом роботи, на яку скликають сусідів, родичів, товаришів (без оплати, а за частування)»)).

3. На с. 98 дисертант зазначає: «Зокрема, негативне емоційне забарвлення мають кінозаголовки «20 Днів у Маріуполі» (2023), «Лютий» (2022), «Войси з Бахмута» (2023), оскільки нині вони асоціюються з початком повномасштабного вторгнення та окупацією українських міст». Проте негативне емоційне забарвлення таких назв можливе лише за умови спільного досвіду і наявності додаткової інформації, бо для пересічної людини, навіть для багатьох українців, це будуть цілком нейтральні назви до тих пір, поки вони не отримають додаткової інформації про сам фільм.

4. На с. 69 фіксуємо твердження «У структурі *ономастичного простору* заголовки фільмів поєднують риси *ідеонімів та прагматонімів...*», проте в сучасній ономастиці існує поняття *‘онімний простір’*, а не *‘ономастичний’*. Водночас на с. 166 знаходимо правильний термін – *онімний*: «Виявлено, що в структурі *онімного простору* кінозаголовок (фільмонім) поєднує...», що свідчить про певний недогляд дисертанта, а не нерозуміння терміна.

5. Упродовж роботи простежується недотримання алфавітного порядку при згадуванні прізвищ (сс. 18–19, 39, 70) та неоднакові покликання на літературні джерела (у розділі 1 переважає покликання, оформлене як *‘прізвище автора і рік’*, у розділі 2 і 3 частіше фіксуємо ще й покликання на сторінку).

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.117 присуджує ПРИТУЛІ Сергію Сергійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.117

Олександр СТИШОВ